Piešinys vaiko gyvenime

Lietuvos Pedagoginių psichologinių tarnybų vadovų asociacijos iniciatyva 2011 metai paskelbti Tėvų metais. Tikslas – plėtoti tėvų, ugdymo įstaigų ir tarnybų specialistų bendradarbiavimą siekiant vaiko ugdymo gerovės. Balandžio – gegužės mėnesiais visos Lietuvos Pedagoginės psichologinės tarnybos (tarp jų ir Utenos rajono savivaldybės Pedagoginė psichologinė tarnyba) vykdė bendruosius renginius, skirtus Tėvų metams. Vienas iš jų - priešmokyklinio ugdymo grupių vaikų ir jų tėvelių piešinių paroda „Šeima vaiko ir tėvų akimis“. Sulaukėme daugybės piešinių, kurie nuo gegužės 23d. yra eksponuojami Utenos A. ir M. Miškinių viešojoje bibliotekoje.

Šeimos piešimo metodika labai dažnai naudojama psichologiniame vaiko konsultavime. Ji suteikia subtilią informaciją apie vaiko šeimą, santykius tarp šeimos narių. Paprastai piešiniuose išaiškėja dominavimo ir pavaldumo santykiai šeimoje, atsispindi atskirų šeimos narių vykdomos konkrečios funkcijos, emociniai. Šeimos piešinys, kaip ir kitos piešimo metodikos, turi tą teigiamybę, kad vaikai mėgsta piešti ir ši veikla jiems teikia tikrą malonumą. Drįsčiau teigti, jog nemėgstančių piešti vaikų nebūna. Analizuojant piešinius galima įvertinti vaiko intelektinę, emocinę, socialinę brandą, pastebėti problemas, su kuriomis susiduria vaikas. Tačiau daryti išvadas remiantis vien tik vaiko piešiniais negalima. Paprastai psichologai naudoja ir kitas vertinimo metodikas.

Kada vaikui ateina laikas mokytis piešti? – klausia mamos ir tėčiai. Atsakymas paprastas – mokytis piešti nereikia. Visi pasaulio vaikai, nesvarbu, kokios jie rasės ar tautybės apytiksliai devyniolikos mėnesių amžiaus pradeda piešti. Jeigu šalia vaiko yra popierius ir pieštukai, jis piešia. O jeigu šių priemonių nėra, vaikas pirštu vedžioja ant bet kokio šalia esančio paviršiaus (pvz. smėlio, dulkių, rasoto stiklo ir pan.). Normaliai besivystantis vaikas pradeda piešti savarankiškai, spontaniškai, jo nereikia specialiai to mokyti. Ranka pati žino, ko jis nori. Iš pradžių didžiausią džiaugsmą jam teikia būtent tai, kad jo rankos judesys palieka žymę.

Pirmiausia vaikas save atskleidžia per spalvas. Štai kodėl dvimečiai ar trimečiai dažniausiai piešia juoda ar ruda spalva. Šio amžiaus mažyliai turi išmokti pačių įvairiausių dalykų. Jie turi išmokti plauti rankas, daryti tik į puoduką, valgyti šaukštu ir šakute, o ne rankomis. Taigi piešimas dažais yra bene vienintelė galimybė išreikšti natūralų vaiko norą terliotis, teplioti, sukurti ir pačiam sunaikinti. 2-3 metų mažyliams tikrai sunku išgyventi tą didžiulę jausmų sumaištį, kai jiems vis dar labai reikia mamos, bet ir labai norisi nuo jos atsiskirti, tapti nepriklausomu. Štai tamsios spalvos ir padeda išreikšti šiuos slegiančius jausmus. Būtent dėl slegiančių jausmų piešimas tamsiomis spalvomis gali suintensyvėti ir kitais sunkiais vaiko gyvenimo periodais. Pavyzdžiui, šeimoje gimus dar vienam vaikui, pradėjus lankyti darželį, persikrausčius gyventi į kitą vietą, praradus artimą žmogų, mylimą augintinį. Tai tiesiog rodo, jog vaikui tapo neramu.

Kai augdamas vaikas išmoksta piešti vis sudėtingesnius dalykus, apie tai, kaip jaučiasi ir kas vyksta jo pasaulėlyje, jis „kalba“ ne tik spalvomis, bet ir ištisais paveikslėliais. Galima su pačiu vaiku kalbėtis apie jo piešinį. Domėtis, ką jis nupiešė, kas čia vyksta, kaip jaučiasi jo nupiešti žmonės, ką jie norėtų pasakyti. Ar gali būti, kad ir pats vaikas jaučiasi panašiai, kaip jo piešinėlių herojai? Piešiant, kaip ir žaidžiant, svarbiausia ne rezultatas, o pati veikla.

Norint, kad piešiniai duotų naudos būtina leisti vaikams piešti savarankiškai. Kuo daugiau kišasi suaugusieji, tuo mažesnė tikimybė, kad piešinys atspindės patį vaiką. Vaikui reikia sudaryti galimybę išreikšti save popieriuje taip, kaip jis nori. Suaugusieji neturėtų duoti jokių pamokymų, jokių pasiūlymų nupiešti ką nors konkretaus, jokios pagalbos piešiant, net jei vaikas to prašo. Vaikui piešiant, suaugęs gali būti greta, tik turi stengtis netrukdyti vaikui – tuo metu kambaryje neturi vykti nieko, kas atitrauktų jo dėmesį.

Pats nežinodamas, vaikas dažniausiai piešia savo situaciją. Pavaizdavęs save piešinyje, jis pasiguodžia ir nurimsta. Galimybė popieriuje laisvai reikšti tai, kaip tu jautiesi – tolygu gydymui. Suaugusiems žmonėms palengvėja išsikalbėjus, o vaikams išsipiešus. Pasitelkti į pagalbą piešimą galime visada, kai tik vaikui žodžiais nepavyksta ar jis dar nemoka išreikšti savo jausmų.

Per įvairiausias ugdymo gudrybių paieškas tėveliai ir pamiršta, kad svarbiausias vaiko darbas – bent jau iki mokyklos – tai žaisti ir ... piešti.

Utenos r. Pedagoginės psichologinės tarnybos psichologė Dalia Laurinavičienė